

Evagrius Ponticus

De octo spiritibus malitiae

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΚΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΝΗΡΙΑΣ. ΚΕΦΑΛ. Α.

Περὶ γαστριμαργίας.

Ἄρχη καρποφορίας, ἄνθος, καὶ ἀρχὴ πρακτικῆς, ἐγκράτεια· ὁ κρατῶν γαστρὸς, ἐλαττοῖ πάθη, ἡττώμενος δὲ βρώμασιν αὔξει τὰς ἡδονάς. Ἄρχη ἐθνῶν Ἄμαλήκ, καὶ ἀρχὴ παθῶν γαστριμαργία. Ὑψηλὸς πυρὸς ξύλα, ὕλη δὲ γαστρὸς βρώματα. Ξύλα πολλὰ μεγάλην ἐγείρει φλόγα, πλῆθος δὲ βρωμάτων τρέφει ἐπιθυμίαν. Φλόξ ἀμαυροῦται ἐπιλειπούσης ὕλης, καὶ βρωμάτων ἔνδεια μαραίνει ἐπιθυμίαν. Ὁ κρατήσας σιαγόνας, ἀνεῖλεν ἀλλοφύλους, καὶ δεσμὰ χειρῶν αὐτοῦ διέσπασεν εὐχερῶς. Ἀναίρεσις σιαγόνας πηγὴν ἐγέννησεν ὕδατος, καὶ γαστριμαργία καταργηθεῖσα, θεωρίαν ἔτεκε πρακτικὴν. Πάσσαλος σκηνῆς παρελθὼν, σιαγόνα ἀνεῖλε πολέμιον, καὶ λόγος ἐγκρατείας ἐνέκρωσε πάθος. Ἐπιθυμία βρώσεως ἔτεκε παρακοὴν, καὶ γεῦσις ἡδεῖα ἐξέβαλε παραδείσου. Πολυτέλεια βρωμάτων τέρπει λαιμὸν, τρέφει δὲ σκώληκα ἀκολασίας ἀκοίμητον. Ἐνδεὴς γαστήρ ἐν προσευχῇ ἀγρυπνεῖν παρασκευάζει, ἡ δὲ πεπληρωμένη ὕπνον ἐπάγει πολύν. Νηφάλιον φρόνημα ἐν ξηροτάτῃ διαίτῃ, ὑγρὸς δὲ βίος βαπτίζει νοῦν εἰς βυθόν. Νηστεύοντος προσευχῇ, νεοσσὸς ἀετοῦ ἀνιπτάμενος, ἡ δὲ τοῦ κραιπαλοῦντος βαρυνομένη τῷ κόρῳ, καθέλκεται· νηστεύοντος νοῦς, ἀστὴρ ἐν αἰθρία λαμπρὸς, ὁ δὲ τοῦ κραιπαλοῦντος ἐν σκοτομήνῃ καλύπτεται· ὁμίχλη καλύπτει ἡλιακὰς ἀκτῖνας, καὶ νοῦν σκοτίζει παχεῖα βρωμάτων ἀνάδοσις.

ΚΕΦΑΛ. Β.

Ἐσοπτρον ῥυπωθὲν οὐ διαρθροῖ τὴν προσπεσοῦ-

σαν μορφήν, καὶ διανοητικὸν ἀμβλυθὲν κόρω, οὐ δέ-
χεται γνῶσιν Θεοῦ. Χερσθεῖσα γῆ ἀκάνθας τίκτει,
καὶ νοῦς γαστριμάργου βλαστάνει λογισμοὺς αἰς-
χροῦς. Οὐκ ἔστιν ἐν βορβόρω εὐρεῖν ἀρώματα, οὐδὲ
ἐν γαστριμάργῳ θεωρίας εὐωδία. Ὁφθαλμὸς γαστρι-
μάργου περιεργάζεται συμπόσια· ὀφθαλμὸς δὲ ἐγ-
κρατοῦς συνέδρια σοφῶν. Μνήμας μαρτύρων ἀριθ-
μεῖ ψυχὴ γαστριμάργου, ἡ δὲ τοῦ ἐγκρατοῦς μι-
μεῖται βίους αὐτῶν. Δειλὸς στρατιώτης φρίσσει σάλ-
πιγγα σημαίνουσαν πόλεμον, καὶ γαστρίμαργος κη-
ρυσσομένην ἐγκράτειαν. Γαστρίμαργος μοναχὸς,
κοιλίας ὑπόφορος, καὶ μαστιζόμενος ἀπαιτεῖται δα-
σμὸν ἡμερούσιον. Ὀδοιπὸρος ὄξυς ταχέως καταλή-
ψεται πόλιν, καὶ μοναχὸς ἐγκρατῆς εἰρηνικὴν κατά-
στασιν· ὄδοιπὸρος βραδὺς ἐν ἐρημίᾳ ἀυλισθήσεται
ὑπαιθρος, καὶ μοναχὸς γαστρίμαργος οὐ φθάσει εἰς
οἶκον ἀπαθείας. Ἀτμὶς θυμιάματος εὐωδιάζει ἀέρα,
καὶ προσευχὴ ἐγκρατοῦς ὄσφρησιν Θεοῦ. Ἐὰν δῶς
σεαυτὸν ἐπιθυμίᾳ βρωμάτων, οὐδὲν ἀρκέσει πρὸς τὸ
πληρῶσαι τὴν ἡδονήν· πῦρ γὰρ ἔστιν ἐπιθυμία βρω-
μάτων, ἀεὶ δεχομένη, καὶ ἀεὶ φλεγόμενη. Μέτρον
αὐτάρκες ἐπλήρωσεν ἀγγεῖον, γαστήρ δὲ ῥηγνυμένη,
οὐ λέγει, Ἄρκεϊ. Χειρῶν ἕκτασις ἐτροπώσατο τὸν
Ἄμαλήκ, καὶ πράξεις ἐπηρμέναι χειροῦνται πάθη
σαρκός.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

Ἐξολόθρευσον ἐκ σοῦ πᾶν ἔμπνεον κακίας, καὶ
μέλη σαρκός σου νέκρωσον ἰσχυρῶς. Ὁν τρόπον γὰρ
ἀνηρημένος πολέμιος, οὐ παρέξει σοι φόβον, οὕτω
νεκρωθὲν σῶμα οὐ ταραξεί σοι τὴν ψυχὴν. Οὐκ οἶδε
πυρὸς ὀδύνην σῶμα νεκρὸν, οὐδὲ ἐγκρατῆς ἡδονὴν
ἐπιθυμίας νεκρᾶς. Ἐὰν πατάξης Αἰγύπτιον, ἐν ἄμμῳ
κρύψον αὐτὸν, καὶ μὴ πιάνης σῶμα ἐπὶ ἡττωμένῳ
πάθει· ὡς γὰρ ἐν λιπώσῃ γῆ φύει τὸ κρυφθὲν, οὐ-
τως ἐν σώματι πιμελώδει ἀναθάλλει τὸ πάθος. Μα-
ρανθεῖσα φλοξ ἀναλάμπει ἐπιλαβομένη φρυγάνων,
καὶ ἡδονὴ σβεσθεῖσα ἀναζωπυροῦται ἐν κόρω βρω-
μάτων. Μὴ ἐλεήσης σῶμα ἀτονίαν ἀποδυρόμενον,
μηδὲ πιάνης αὐτὸ πολυτελείᾳ βρωμάτων· ἐὰν γὰρ
ἰσχύσῃ, ἐπαναστήσεται σοι, καὶ πόλεμον ἄσπονδον

κινήσει κατὰ σοῦ, ἕως ἂν αἰχμαλωτεύσῃ σὴν ψυχὴν,
καὶ δοῦλον παραδώσει σε τῷ τῆς πορνείας πάθει. Ἴπ-
πος εὐήνιος, ἐνδεὲς σῶμα, καὶ οὐ μὴ καταβαλεῖ τὸν
ἀναβάτην ποτὲ, ὁ μὲν γὰρ εἴκει ἀγχόμενος χαλινῷ,
καὶ τῇ χειρὶ πείθεται τοῦ ἡνιόχου, σῶμα δὲ δαμάζε-
ται ἐν λιμῷ, καὶ ἀγρυπνία, καὶ οὐκ ἀποσκιρτᾷ τοῦ
ἐπιβατοῦντος λογισμοῦ, οὐδὲ χρεμετίσει κινούμενον
ὑπὸ ὀρμῆς ἐμπαθοῦς.

ΚΕΦΑΛ. Δ.

Περὶ πορνείας.

Σωφροσύνην τίκτει ἐγκράτεια, γαστριμαργία δὲ,
μήτηρ ἀκολασίας· ἔλαιον τρέφει λαμπάδα λύχνου,
καὶ πυρσὸν ἡδονῆς ἐξάπτει συντυχία γυναικῶν. Κυ-
μάτων βία χειμάζει πλοῖον ἀνερμάτιστον, καὶ λογι-
σμός πορνείας, νοῦν ἀκρατῆ. Πορνεία συμπαραλή-
ψεται κόρον εἰς συμμαχίαν, ἀφήσει γὰρ αὐτὸν, καὶ
μετὰ τῶν ἐναντίων στήσεται, καὶ ἐπ' ἐσχάτων συμ-
πολεμήσει τοῖς ἐχθροῖς. Ἄτρωτος διαμένει ἀπὸ τῶν
βελῶν τοῦ ἐχθροῦ ὁ ἀγαπῶν ἡσυχίαν, συναναμιγνύ-
μενος δὲ πλήθει συνεχεῖς δέχεται πληγὰς. Ὅψις
γυναικὸς βέλος ἐστὶ πεφαρμακευμένον, ἔτρωσε τὴν
ψυχὴν, καὶ τὸν ἰὸν ἐναπέθετο, καὶ ὅσον χρονίζει,
πλείονα τὴν σῆψιν ἐργάζεται. Ὁ φυλασσόμενος
ταῦτα τὰ βέλη, οὐ παραβάλλει πανηγύρεσι πανδή-
μοις, οὐδὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς περιάζει κεχηνώς· βέλτιον
γὰρ οἴκοι μένοντα σχολάζειν προσευχαῖς, ἢ τιμῶν νο-
μίζοντα τὰς ἑορτὰς, γίνεσθαι πάρεργον ἐχθρῶν.
Φεῦγε συντυχίαν γυναικῶν, ἐὰν θέλῃς σωφρονεῖν,
καὶ μὴ δῶς παρῤῥησίαν αὐταῖς θαρῤῥησαί σοί ποτε.
Εὐλάβειαν γὰρ ἐν ἀρχαῖς ἢ ἔχουσιν ἢ ὑποκρίνονται·
ὕστερον δὲ πάντα τολμῶσιν ἀναιδῶς· πρώτη συντυ-
χία τὸ βλέμμα ἔχουσι κάτω, λαλοῦσι πράως, καὶ δα-
κρύουσι συμπαθῶς, σχηματίζονται σεμνῶς, καὶ στε-
νάζουσι πικρὰ, ἐρωτῶσι περὶ ἀγνείας, καὶ ἀκούουσι
σπουδαίως· δεύτερον εἶδες, καὶ μικρὸν ἀνένευσαν
ἄνω· τρίτον, καὶ προσέχουσιν ἀναιδῶς, ἐμειδιάσας,
κἀκεῖναι κεχυμένως ἐγέλασαν· κοσμοῦνται λοιπὸν,
καὶ ἐνδείκνυνται σοὶ σαφῶς, βλέμμα μορφοῦσιν εὐ-
αγγελιζόμεναι τὸ πάθος, ὀφρῶς ἀνατείνουσι, καὶ
περιστρέφουσι βλέφαρα, γυμνοῦσι τὸν τράχηλον, καὶ

ὄλω τῷ σώματι θρύπτονται, λόγους λαλοῦσι μαλάσσοντας τὸ πάθος, καὶ φθέγμα ἐπιτηδεύουσι θέληστρον ἀκοῆς, ἕως ἂν διὰ πάντων πολιορκήσωσι τὴν ψυχὴν. Ταῦτα γίνεται σοι ἄγκιστρα δελεάζοντα εἰς θάνατον, καὶ θήρατρα πολύπλοκα ἔλκοντα εἰς ἀπώλειαν, μὴ σε πλανήσωσι λόγοις ἐπικεικῶς κεχρημέναι· ἐγκέκρυπται γὰρ αὐταῖς ἰδὸς πονηρὸς θηρίων.

ΚΕΦΑΛ. Ε.

Μᾶλλον προσέγγισον πυρὶ καιομένῳ, ἢ γυναικὶ νέᾳ, νέος ὢν καὶ αὐτός· πυρὶ μὲν γὰρ προσελθὼν, καὶ ὀδυνηθεὶς, ταχέως ἀποπηδήσεις, γυναικείους δὲ ῥήμασι χαυνωθείς, οὐκ εὐχερῶς ἀναχωρήσεις. Θάλλει βοτάνη ἐστῶσα παρ' ὕδατι, καὶ πάθος ἀκολασίας ἐν συντυχίᾳ γυναικῶν. Ὁ πληρῶν γαστέρα, καὶ ἐπαγγελλόμενος σωφρονεῖν, ὁμοίος ἐστὶ τῷ λέγοντι, χαλινοῦν πυρὸς ἐνέργειαν ἐν καλάμῃ. Ὁν τρόπον γὰρ πυρὸς ῥοπήν ἐν καλάμῃ τρέχουσιν ἀδύνατον ἐπισχεῖν, οὕτως ὀρμὴν ἀκόλαστον φλεγομένην ἐν κόρῳ παῦσαι ἀδύνατον. Στύλος ἐπερείδεται βάσει, καὶ πορνείας πάθος ἐπαναπαύεται κόρῳ. Εἰς λιμένα ἐπιέγεται χειμαζομένη ναῦς, καὶ ψυχὴ σώφρονος ἐπιζητεῖ ἐρημίαν· φεύγει ἢ μὲν κύματα θαλάσσης ἀπειλοῦντα κίνδυνον, ἢ δὲ μορφὰς γυναικῶν ὀδυνούσας ὄλεθρον. Μορφὴ κεκαλλωπισμένη κύματος χειρὸν βυθίζει· τοῦ μὲν γὰρ ἔστι καὶ διανήξασθαι, πόθῳ ζωῆς, μορφὴ δὲ γυναικὸς ἀπατήσασα, καταφρονεῖν πείθει καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. Βάτος ἐρημικὴ διαφεύγει φλόγα πυρὸς ἀβλαβῶς, καὶ σώφρων κεχωρισμένος γυναικῶν οὐκ ἐφλογίσθη ἀκολασίας πάθει· ὥσπερ γὰρ μνήμη πυρὸς οὐ καίει διανοίαν, οὕτω οὐδὲ πάθος ἰσχύει, μὴ παρούσης ὕλης.

ΚΕΦΑΛ. .

Ἐὰν ἐλεήσης πολέμιον, ἔσται σοι ἐχθρὸς, καὶ ἔὰν φείσῃ πάθους, ἐπαναστήσεται σοι. Ἀκόλαστον ἐρεθίζει πρὸς ἡδονὴν ὄψις γυναικὸς, τὸν δὲ σώφρονα κανεῖ πρὸς δοξολογίαν Θεοῦ· ἔὰν ἡρεμήσῃ τὸ πάθος ἐν συντυχίαις γυναικῶν, μὴ πιστεύσης αὐτῷ ἀπάθειαν

ἐπαγγελλομένῳ. Καὶ γὰρ κύων σαίνει μὲν ἀπολει-
φθεὶς ὄχλῳ, ἔξω δὲ προελθὼν, τὴν οἰκείαν ἐπιδείκνυ-
ται πονηρίαν. Ὅταν γυναικὸς μνήμη γένηται ἀπα-
θῶς, τότε νόμιζε τῶν ὄρων ἐπιβεβηκέναι τῆς σωφρο-
σύνης. Ὅτε δέ σε τὸ εἶδωλον αὐτῆς ἐπὶ θεωρίαν δι-
εγείρει, καὶ τὰ βέλη αὐτῆς τὴν ψυχὴν σου περιλαμ-
βάνουσι, τότε νόμιζε ἔξω εἶναι τῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ
μηδὲ οὕτως ἐγχνονίσσης τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς,
μηδὲ ἐπὶ πολὺ κατὰ διάνοιαν προσομιλήσης μορφῇ
γυναικὸς, ἔστι γὰρ φιλυπόστροφον τὸ πάθος, καὶ τὸν
κίνδυνον ἔχει ἐγγύς. Ὡσπερ γὰρ ἢ σύμμετρος χω-
νεῖα καθαίρει τὸν ἄργυρον, ἢ δὲ ἐπὶ πολὺ καὶ ἀπ-
όλλυσιν εὐχερῶς, οὕτως ἔξιν σωφρονικὴν διαφθείρει
ἐγχνονίζουσα φαντασία γυναικὸς· μηδὲ ἐπὶ πολὺ
προσομιλήσης τῷ φανέντι προσώπῳ, ἵνα μὴ ἀνάψῃ
ἐν σοὶ ἡδονῆς φλόγα, καὶ ἐμπρήσῃ ἄλωνα σῆς ψυχῆς·
ὥσπερ γὰρ σπινθήρ ἐν ἀχύροις χρονίσσας ἐγείρει φλό-
γα, οὕτω μνήμη γυναικὸς παραμένουσα ἐξάπτει
ἐπιθυμίαν.

ΚΕΦΑΛ. Ζ.

Περὶ φιλαργυρίας.

Φιλαργυρία πάντων ἐστὶ ρίζα τῶν κακῶν, καὶ
τρέφει ὡς κλάδους πονηροὺς τὰ λοιπὰ πάθη, καὶ οὐκ
ἀφήσει ξηρανθῆναι τὰ ἐξ αὐτῆς ἀνθήσαντα. Ὁ βου-
λόμενος κόπτειν πάθη, τὴν ρίζαν ἐκκοπτέτω· μενού-
σης γὰρ φιλαργυρίας ἐπιτέμνων τοὺς κλάδους οὐδὲν
ὠφελεῖ, κἂν γὰρ ἐκκοπῶσιν, εὐθύς ἐπανθήσουσι.

Πολυκτῆμων μοναχὸς, πεφορτισμένον πλοῖον, καὶ ἐν
ζάλη κυμάτων εὐχερῶς καταδυόμενον· ὥσπερ γὰρ
ὑπέραντλος ναῦς ὑφ' ἐκάστου κύματος βασανίζεται,
οὕτω πολυκτῆμων ταῖς φροντίσι ὑποβρύχιος γίνεται.
Ἀκτῆμων μοναχὸς, ὀδοιπόρος εὐσταλῆς, καὶ ἐν παντὶ
τόπῳ εὐρίσκων κατάλυμα. Ἀκτῆμων μοναχὸς ἀετὸς
ὑψηλέτης, τότε καθιπτάμενος ἐπὶ τροφήν, ὅταν ἢ
χρεία βιάσῃ. Παντὸς πειρασμοῦ ὁ τοιοῦτός ἐστιν
ὑψηλότερος, καταγελαῖ τῶν παρόντων, καὶ μετέωρος
ἐξαίρεται, ἀναχωρεῖ τῶν γηϊνῶν, καὶ συμπεριπολεῖ
τοῖς ἄνω πτερὸν γὰρ ἔχει κοῦφον, φροντίσι μὴ βα-
ρυνόμενον· θλίψις ἐπῆλθε, καὶ ἀλύπως τὸν τόπον ἀπ-
έλιπε· θάνατος ἐπέστη, καὶ εὐθύμως ἀπέρχεται· οὐδ-

ενὶ γὰρ γηίνῳ δεσμῷ προσέδησε τὴν ψυχὴν. Ὁ δὲ πολυκτῆμων πεπέδηται μερίμναις, καὶ καθάπερ κύων ἀλύσει προσδέδεται, κἂν μεταναστῆναι βιασθῆ, τὰς μνήμας τῶν κτημάτων περιφέρει βαρὺ φορτίον, καὶ ἄχθηδόνα ἀνωφελῆ, κεντεῖται λύπη, καὶ πρὸς, τὴν ἔννοιαν ὀδυνᾶται σφοδρῶς, ἀφήκε τὰ κτήματα, καὶ τῇ λύπῃ μαστίζεται. Κἂν θάνατος ἐπέλθοι, ἐλεινῶς ἀφήσει τὰ παρόντα, ἀποδίδωσι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἀφίστησι τῶν πραγμάτων ἄκων ἔλκεται καθάπερ ἀνδράποδον δραπετεύον, μερίζεται τοῦ σώματος, καὶ οὐ μερίζεται τῶν πραγμάτων· μᾶλλον τῶν ἐλκόντων αὐτὸν τοῦ πάθους κατέχοντος.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Θάλασσα οὐκ ἐπίπλεται, ποταμῶν δεχομένη πλῆθος, καὶ ἐπιθυμία φιλαργύρου οὐ πληροῦται χρημάτων, ἐδιπλασίασε τὰ χρήματα, καὶ ταῦτα διπλᾶ ποιῆσαι ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦ διπλασιάζειν οὐδέποτε παύεται, ἕως ἂν θάνατος τὴν ἀνήνυτον ταύτην παύσῃ σπουδῆν. Συνετὸς μοναχὸς τῇ χρεῖα προσέξει τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἔνδειαν τῆς γαστρὸς ἄρτῳ πληρώσει, καὶ ὕδατι, οὐ κολακεύσει πλουτοῦντας δι' ἡδονὴν γαστρὸς, οὐδὲ δουλώσει νοῦν ἐλεύθερον δεσπόταις πολλοῖς· ἱκαναὶ γὰρ αἱ χεῖρες ὑπηρετῆσαι τῷ σώματι, καὶ τὴν φυσικὴν ἀνάγκην πληρῶσαι διὰ παντός. Ἀκτῆμων μοναχὸς, ἀθλητὴς ἀμεσολάβητος, καὶ δρομεὺς κοῦφος, ταχέως φθάνων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως. Πολυκτῆμων μοναχὸς χαίρει προσόδοις πολλαῖς, ὁ δὲ ἀκτῆμων στεφάνοις κατορθωμάτων. Φιλάργυρος μοναχὸς ἐργάζεται σφοδρῶς, ὁ δὲ ἀκτῆμων προσευχαῖς σχολάζει, καὶ ἀναγνώσμασι. Φιλάργυρος μοναχὸς πληροῖ ταμεῖα χρυσοῦ, ὁ δὲ ἀκτῆμων θησαυρίζει ἐν οὐρανῷ. Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν εἶδωλον, καὶ τιθεὶς ἐν ἀποκρύφῳ, ὡσαύτως καὶ ὁ ἔχων φιλαργυρίας πάθος· ὁ μὲν γὰρ προσκυνεῖ κίβδηλον ἀνωφελές, ὁ δὲ ἀγαλματοφορεῖ φαντασίαν πλούτου.

ΚΕΦΑΛ. Θ.

Περὶ ὀργῆς.

Ὁργή πάθος ἐστὶ μανιώδες, καὶ τοὺς ἔχοντας
γνώσιν ἐξίστησιν εὐχερώς, θηριοῖ τὴν ψυχὴν, καὶ
πᾶσαν συντυχίαν ἐκκλίνειν ποιεῖ. Ἄνεμος σφοδρὸς
οὐ κινήσει πύργον, καὶ ψυχὴν ἀόργητον οὐ συναρπά-
ζει θυμὸς. Ὑδωρ κινεῖται ὑπὸ βίας ἀνέμων, καὶ
θυμώδης ταρασσεται ὑπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων. Μονα-
χὸς ὀργίλος εἶδέ τινα, καὶ τοὺς ὀδόντας παρέθηξεν.
Ὁμίχλης ἀνάδοσις παχύνει ἀέρα, καὶ θυμοῦ κίνησις
διάνοιαν ὀργίλου. Ἐσκότισεν ἥλιον ὑποδραμῶν νέφος,
καὶ νοῦν λογισμὸς μνησικακίας. Λέων ἐν ζωγρείῳ
ὦν κινεῖ τοὺς στρόφιγγας συνεχῶς, καὶ θυμώδης ἐν
κέλλη λογισμοὺς ὀργῆς. Τερπνὴ θεωρία, γαληνώσα
θάλασσα, ἀλλ' οὐκ ἔστι τερπνοτέρα εἰρηνικῆς κατα-
στάσεως· γαληνώση γὰρ θαλάσση ἐγκολυμβῶσι δελ-
φῖνες, εἰρηνικῇ δὲ καταστάσει ἐννήχεται νοήματα
θεοπρεπῆ. Μακροθύμος μοναχὸς, ἡσυχάζουσα πηγὴ,
καὶ πᾶσι παρέχουσα προσηνὲς ποτὸν, διάνοια δὲ ὀργί-
λου διὰ παντὸς τετάρακται καὶ οὐκ ἐπιδώσει τῷ δι-
ψῶντι ὕδωρ, κἂν ἐπιδώση, τεθολωμένον, καὶ ἄχρη-
στον, καὶ ὀφθαλμοὶ θυμώδους, τεταραγμένοι, καὶ
ὑφαιμοὶ καὶ τῆς ταρασσομένης καρδίας ἄγγελοι.
Πρόσωπον δὲ μακροθύμου ὀρθὰ κατεσταλμένον, καὶ
ὀφθαλμοὶ προσηνεῖς κάτω βλέποντες.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

Πραῦτης ἀνδρὸς μνημονεύεται παρὰ Θεῶ, καὶ
ἀόργητος ψυχὴ ναὸς γίνεται τοῦ ἁγίου Πνεύματος.
Κλίνει κεφαλὴν Χριστὸς ἐν μακροθύμῳ πνεύματι,
καὶ μονὴ γίνεται τῆς ἁγίας Τριάδος εἰρηνευομένη
διάνοια. Ἀλώπεκες κατοικοῦσιν ἐν μνησικάκῳ ψυχῇ,
καὶ θηρία ἐμφωλεύουσιν ἐν τεταραγμένῃ καρδίᾳ.
Φεύγει ἀνὴρ σεμνὸς αἰσχρὸν καταγώγιον, καὶ Θεὸς
μνησικάκον καρδίαν. Ὑδωρ ἐτάραξεν ἐμπεσῶν λί-
θος, καὶ καρδίαν ἀνδρὸς λόγος κακός. Ἀπόστησον
λογισμοὺς ὀργῆς ἀπὸ σῆς ψυχῆς, καὶ θυμὸς μὴ αὐ-
λιζέσθω ἐν σῇ καρδίᾳ, καὶ οὐ μὴ ταραχθῆς ἐν καιρῷ
προσευχῆς· ὃν τρόπον γὰρ ἀχύρων καπνὸς ταρασσει
ὀφθαλμοὺς, οὕτω μνησικακία νοῦν, ἐν καιρῷ προς-
ευχῆς. Λογισμοὶ θυμώδους ἐχίδνης γεννήματα, καὶ
κατεσθίουσι τὴν τεκοῦσαν καρδίαν. Θυμώδους προς-
ευχῆ ἐβδελυγμένον θυμίαμα· καὶ ψαλμωδία ὀργίλου

ἦχος ἀηδῆς. Δῶρον μνησικάκου μυρμηκιῶσα θυσία, καὶ οὐ μὴ προσεγγίση περιβόραντηρίου βωμούς. Ἐνύπνια τεταραγμένα ὄρα θυμώδης, καὶ θηρίων ἐπιδρομὰς φαντάζεται ὄργιλος. Μακρόθυμος ἀνὴρ ὀπτασίας ὄρα, συντυχίας ἀγίων ἀγγέλων, καὶ ἀμνησικακος γυμνάζει λόγους πνευματικούς, καὶ ἐν νυκτὶ δέχεται μυστηρίων λύσεις.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ.

Περὶ λύπης.

Οὐκ οἶδε πνευματικὴν ἡδονὴν λυπούμενος μοναχός· λύπη δὲ ἐστὶ κατήφεια ψυχῆς, καὶ συνίσταται ἀπὸ λογισμῶν ὀργῆς. Ἀμύνης γὰρ ὄρεξις ἐστὶν ὁ θυμὸς, ἀποτυχία δὲ ἀμύνης ἐγέννησε λύπην· λύπη στόμα ἐστὶ λέοντος, καὶ τὸν λυπούμενον καταπίνει εὐχερῶς. Σκώληξ ἐστὶ καρδίας λύπη, καὶ κατεσθίει τὴν τεκοῦσαν μητέρα. Ὀδυνᾶται μήτηρ τίκτουσα παιδίον, ἐὰν τέκη, τῆς ὀδύνης ἀπήλλακται, λύπη δὲ γεννωμένη, πολὺν κινεῖ τὸν πόνον, καὶ μετὰ τὰς ὠδύνας παραμένουσα, οὐ μικρῶς ὀδυνᾶται. Οὐκ οἶδε χαρὰν πνευματικὴν λυπούμενος μοναχός, ὡς οὐδὲ μέλιτος γεῦσιν ὁ πυρέσσων σφοδρῶς. Λυπούμενος μοναχός οὐ κινήσει τὸν νοῦν εἰς θεωρίαν, οὐδὲ προσευχὴν καθαρὰν ἀναπέμπει· παντὸς γὰρ καλοῦ ἐμπόδιόν ἐστὶ λύπη. Δεσμὸς ποδῶν ἐμπόδιόν ἐστὶ δρόμου, καὶ λύπη ἐμπόδιον θεωρίας. Αἰχμάλωτος ἀπὸ βαρβάρων δέδετα σιδήρων, καὶ αἰχμάλωτος ἀπὸ παθῶν δέδετα λύπη. Οὐκ ἰσχύει λύπη μὴ παρόντων τῶν ἄλλων παθῶν, ὡς οὔτε δεσμὸς, μὴ παρόντων τῶν δεσμώντων. Ὁ δεδεμένος λύπη νενίκηται ὑπὸ παθῶν, καὶ τὸν δεσμὸν ἐπιφέρεται τῆς ἥττης τὸν ἔλεγχον. Λύπη γὰρ συνίσταται ἐπὶ ἀποτυχίᾳ ὀρέξεως σαρκικῆς· ὄρεξις δὲ παντὶ πάθει συνέζευκται. Ὁ νικήσας ὄρεξιν, ἐνίκησε πάθη, ὁ δὲ νικήσας πάθη, οὐ κρατηθήσεται ὑπὸ λύπης. Ἐγκρατὴς οὐ λυπεῖται ἐπὶ ἀποτυχίᾳ βρωμάτων, οὔτε σῶφρων διαμαρτῶν ἀφροσύνης ἀκολάστου, οὐδὲ ἀόργητος, ἀποπεσῶν ἀμύνης, οὐδὲ ταπεινόφρων, στερηθεὶς ἀνθρωπίνης τιμῆς, οὐδὲ ἀφιλάργυρος, ζημίᾳ περιπεσῶν, ἐξέκλιναν γὰρ τὴν τούτων ὄρεξιν δυνατῶς· ὥσπερ γὰρ ὁ τεθωρακισμένος οὐ δέχεται βέλος, οὕτως ὁ ἀπαθὴς οὐ τιτρώ-

σκεται ἀπὸ λύπης.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ.

Θυρεὸς στρατιώτη, καὶ πόλει τεῖχος ἔστιν ἀσφάλεια· ἀπάθεια δὲ μοναχῶ ἀσφαλεστέρα ἀμφοτέρων· θυρεὸν μὲν γὰρ διέδου βέλος ροίζω φερόμενον πολλάκις, καὶ τεῖχος κατέσκαψε πλῆθος πολεμιστῶν, ἀπαθείας δὲ οὐ κατισχύσει λύπη. Ὁ κρατῶν παθῶν, ἐκράτησε λύπης, ἠττώμενος δὲ ἡδονῆς, οὐκ ἐκφεύξεται τοὺς ταύτης δεσμούς. Ὁ λυπούμενος συνεχῶς, καὶ προσποιούμενος ἀπάθειαν, ὅμοιός ἐστι νοσοῦντι, καὶ ὑγείαν ὑποκρινομένῳ· ὡς γὰρ ὁ νοσῶν δηλοῦται ἀπὸ τοῦ χρώματος, οὕτως ὁ ἐμπαθῆς ἐλέγχεται ἀπὸ λύπης. Ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον, λυπηθήσεται πολλά, καταφρονῶν δὲ τῶν ἐν αὐτῷ, εὐφρανθήσεται διὰ παντός. Φιλάργυρος ζημιωθείς λυπηθήσεται πικρῶς, ὁ δὲ καταφρονῶν χρημάτων, ἄλυπος ἔσται. Φιλόδοξος λυπηθήσεται, ἐπελθούσης ἀτιμίας, ὁ δὲ ταπεινόφρων ταύτην ὡς σύντροφον δέξεται. Χωνευτήριον ἐκάθηρεν ἀργύριον ἀδόκιμον, καὶ λύπη κατὰ Θεὸν καρδίαν ἐν ἀμαρτίαις· χώνευσις συνεχῆς μειοῖ μόλιβδον, καὶ λύπη κοσμικὴ ἐλαττοῖ διάνοιαν. Ὁφθαλμῶν ἐνέργειαν ἀμαυροῖ γνόφος, καὶ νοῦν θεωρητικὸν ἀμβλύνει λύπη· βυθὸν ὕδατος οὐ διαβαίνει ἡλιακὸν φέγγος, καὶ καρδίαν κατάλυπον οὐ καταυγάζει θεωρία φωτός· ἡδὺ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνατολὴ ἡλίου, δυσαρεστεῖται δὲ καὶ τούτῳ λυπουμένη ψυχὴ. Αἴσθησιν γεύσεως ἀφαιρεῖται ἴκτερος, καὶ ψυχῆς αἴσθησιν ἀφαιρεῖται λύπη. Ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου οὐκ ὀχληθήσεται ὑπὸ λογισμῶν λύπης.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ.

Περὶ ἀκηδίας.

Ἀκηδία ἔστιν ἀτονία ψυχῆς, ἀτονία δὲ ψυχῆς οὐκ ἔχουσα τὸ κατὰ φύσιν, οὐδὲ πρὸς πειρασμοὺς ἴσταται γενναίως. Ὅπερ γὰρ ἔστι τροφή εὐεκτοῦντι σώματι, τοῦτό ἐστι πειρασμὸς γενναία ψυχῆ. Βορέας ἄνεμος τρέφει γεννήματα, καὶ πειρασμοὶ βεβαιοῦσι καρτερίαν ψυχῆς. Νεφέλη ἄνυδρος διώκεται ὑπὸ ἀνέμου, καὶ νοῦς ὑπομονὴν μὴ ἔχων, ὑπὸ πνεύματος

ἀκηδίας. Δρόσος ἑαρινὴ αὖξει καρπὸν ἀγροῦ, καὶ λόγος πνευματικὸς ὑποῖ κατάστασιν ψυχῆς. Ῥεῦμα ἀκηδίας ἐξελαύνει μοναχὸν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἔχων ὑπομονὴν ἡσυχάζει διαπαντός. Ἀσθενούντων ἐπισκέψεις προβάλλεται ὁ ἀκηδιαστής, πληροφορεῖ δὲ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Ἀκηδιαστής μοναχὸς, πρὸς διακονίαν ὀξύς, καὶ ἐντολὴν λογίζεται τὴν ἑαυτοῦ πληροφορίαν· φυτὸν ἀδρανὲς ἔκλινεν αὔρα λεπτὴ, καὶ φαντασία ἀποδημίας εἴλκυσε ἀκηδιαστήν. Δένδρον καλῶς πεπηγὸς οὐκ ἔσεισε βία πνευμάτων, καὶ ἀκηδία οὐκ ἔκαμψεν ἐρηρισμένην ψυχὴν. Κυκλευτῆς μοναχὸς, φρύγανον ἐρημίας, ὀλίγον ἡσύχασε, καὶ πάλιν φέρεται μὴ βουλόμενος. Φυτὸν μεταφερόμενον οὐ καρποφορεῖ, καὶ μοναχὸς κυκλευτῆς οὐ ποιήσει καρπὸν ἀρετῆς. Ὁ ἀσθενῶν οὐκ ἀρκεῖται τροφῇ μιᾷ, καὶ ἀκηδιαστής μοναχὸς ἐν ἔργῳ ἐνί. Φιληδόνῳ οὐκ ἀρκέσει μία γυνή, καὶ ἀκηδιαστῆ μοναχῷ οὐκ ἀρκέσει μία κέλλα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ.

Ὁφθαλμὸς ἀκηδιαστοῦ ταῖς θυρίσιν ἐνατενίζει συχνῶς, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ τοὺς ἐπισκεπτομένους φαντάζεται· ἔτρισεν ἡ θύρα, κάκεῖνος ἐξήλλατο, φωνῆς ἤκουσε, καὶ διὰ τῆς θυρίδος παρέκυψε, καὶ οὐκ ἀφίσταται ἐκεῖθεν, ἕως οὗ ναρκήσει καθήμενος. Ἀναγινώσκων ἀκηδιαστής χασμᾶται πολλὰ, καὶ πρὸς ὕπνον καταφέρεται εὐχερῶς, τρίβει τὰς ὄψεις, καὶ διατείνει τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστήσας, ἐνατενίζει τῷ τοίχῳ, πάλιν ἐπιστρέψας ἀνέγνω μικρὸν, καὶ ἀναπτύσσων τὰ τέλη τῶν λόγων περιεργάζεται, ἀριθμεῖ τὰ φύλλα, καὶ τὰς τετράδας ἐπιψηφίζει, ψέγει τὸ γράμμα καὶ τὴν κόσμησιν, ὕστερον δὲ πτύξας ὑπέθηκε τῇ κεφαλῇ τὸ βιβλίον, καὶ καθεύδει ὕπνον οὐ πάνυ βαθύν, ἡ γὰρ πεῖνα λοιπὸν διεγείρει αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἑαυτῆς φροντίσεις ποιεῖ. Ἀκηδιαστής μοναχὸς, ὀκνηρὸς εἰς προσευχὴν, καὶ οὐ μὴ λαλήσει ποτὲ ῥήματα προσευχῆς· ὥσπερ γὰρ ὁ νοσῶν οὐ βαστάζει φορτίον βαρὺ, οὕτω καὶ ἀκηδιαστής οὐ μὴ ποιήσει ἔργον Θεοῦ ἐπιμελῶς· καθήρηται μὲν γὰρ ὁ μὲν τὴν δύναμιν τοῦ σώματος, ὁ δὲ τοὺς τόνους ἐκλέλυται τῆς ψυχῆς.

Ἄκηδιαν θεραπεύει καρτερία, καὶ τὸ πάντα ποιεῖν μετὰ πολλῆς προσεδρείας καὶ φόβου Θεοῦ. Τάξον μέτρον σεαυτῷ ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ μὴ πρότερον ἀποστής, πρὶν τελέσης αὐτὸ, καὶ προσεύχου συνετῶς καὶ εὐτόνως, καὶ πνεῦμα ἀκηδίας φεύξεται ἀπὸ σοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ.

Περὶ κενοδοξίας.

Κενοδοξία πάθος ἐστὶν ἄλογον, καὶ παντὶ ἔργῳ ἀρετῆς εὐκόλως συμπλέκεται. Συγκέχυται γραμμὴ χαραχθεῖσα καθ' ὕδατος, καὶ ἀρετῆς πόνος ἐν κενόδοξῳ ψυχῇ. Λευκὴ γέγονε χεὶρ καλυπτομένη κόλπῳ, καὶ κρυπτομένη πρᾶξις φωτὸς ἐκλάμπει φαιδρότερον. Σμίλαξ περιπλέκεται δένδρῳ, καὶ ὅταν φθάσῃ ἄνω ξηραίνει τὴν ρίζαν, κενοδοξία δὲ ταῖς ἀρεταῖς παραφύεται, καὶ οὐκ ἀφίσταται, ἕως ἂν ἐκκόψῃ τὴν δύναμιν. Βότρυς ἐπισυρόμενος τῇ γῇ σήπεται εὐχερῶς, καὶ ἀρετὴ ἀπόλλυται κενοδοξία ἐπερειδομένη. Μοναχὸς κενόδοξος, ἐργάτης ἄμισθος· τὸν πόνον ὑπέστη, καὶ τὸν μισθὸν οὐκ ἔλαβε. Βαλάντιον τετρημένον οὐ φυλάττει τὸ βληθὲν, καὶ κενοδοξία ἀπόλλυσι μισθοὺς ἀρετῶν. Κενόδοξου ἐγκράτεια, καπνὸς καμίνου, καὶ εἰς ἀέρα διαλυθήσεται ἀμφότερα. Ἄνεμος ἀφανίζει ἴχνος ἀνδρὸς, καὶ ἐλεημοσύνην κενόδοξος. Λίθου βολὴ οὐ φθάνει εἰς οὐρανὸν, καὶ προσευχὴ ἀνθρωπαρέσκου οὐκ ἀναβήσεται πρὸς Θεόν.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

Κενοδοξία πέτρα ἐστὶν ὕφαλος· ἐὰν προσρήξῃς, τὸν φόρτον ἀπώλεσας. Κρύπτει θησαυρὸν ἀνὴρ φρόνιμος, καὶ ἀρετῆς πόνους μοναχὸς συνετός. Ἐν πλατεῖαις προσεύχεσθαι συμβουλεύει κενοδοξία, ὃ δὲ πολεμῶν ταύτῃ προσεύχεται εἰς ταμεῖον αὐτοῦ. Δημοσιεύει πλοῦτον αὐτοῦ ἀνὴρ ἄφρων, κινεῖ δὲ πολλοὺς εἰς ἐπιβουλήν καθ' ἑαυτοῦ. Σὺ δὲ κρύπτει τὰ σὰ, ἐν ὁδῷ γὰρ τυγχάνεις ληστῶν, ἕως ἥξεις εἰς πόλιν εἰρήνης, καὶ ἀσφαλῶς χρῆσις τοῖς σοῖς. Ἀρετὴ κενόδοξου συντετριμμένον ἱερεῖον, καὶ οὐ μὴ ἀνενεχθῆ εἰς θυσιαστήριον Θεοῦ. Ἄκηδία ἐκλύει τόνον ψυχῆς, κενοδοξία δὲ νευροῖ νοῦν ἀποπεπτωκότα Θεοῦ, τὸν ἀσθε-

νοῦντα ἐποίησεν ἐρρώμενον, καὶ τὸν γέροντα τοῦ νέου δυνατώτερον, μόνον ἔαν παρῶσι μάρτυρες τῶν γινομένων πολλοί· κούφη νηστεία τότε, καὶ ἀγρυπνία, καὶ προσευχή, ὁ γὰρ ἔπαινος τῶν πολλῶν διεγείρει τὴν προθυμίαν. Μὴ πωλήσης τοὺς πόνους δόξαις ἀνθρωπίναις, μηδὲ τὴν μέλλουσαν δόξαν προδῶς δι' εὐφημίαν. Δόξα γὰρ ἀνθρωπίνη εἰς χοῦν κατασκηνοῖ, καὶ κλέος αὐτῆς σβέννυται ἐπὶ γῆς, ἀρετῆς δὲ δόξα μένει εἰς τὸν αἰῶνα

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ.

Περὶ ὑπερηφανίας.

Ὑπερηφανία ἐστὶν οἴδημα ψυχῆς ἰχώρος πεπληρωμένον· ἔαν πεπανθῆ, ῥαγήσεται, καὶ ποιήσει ἀηδίαν πολλήν. Ἄστραπῆς ἔκλαμψις, ἦχον προμηνύει βροντῆς, καὶ ὑπερηφανίαν εὐαγγελίζεται παρουσία κενοδοξίας. Εἰς ὕψος μέγα ἀναβαίνει ὑπερηφάνου ψυχῆ, κακεῖθεν αὐτὸν εἰς βυθὸν καταβάλλει. Ὑπερηφανίαν νοσεῖ ὁ ἀποστήσας ἑαυτὸν Θεοῦ, καὶ ἰδίᾳ δυνάμει ἐπιγράφων τὰ κατορθώματα. Ὡσπερ δὲ ὁ ἐπιβάς ἀράχνη διαπεσῶν κατηνέχθη κάτω, οὕτω πίπτει ὁ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ δυνάμει. Καρπὸς πολὺς κατακάμπτει κλῶνας δένδρου, καὶ ἀρετῆς πλήθος ταπεινοῖ φρόνημα ἀνδρός. Καρπὸς σεσηπῶς ἄχρηστος γεωργῶ, καὶ ἀρετὴ ὑπερηφάνου οὐ χρησιμεύει Θεῷ. Χάραξ βαστάζει κλῶνα κατάκαρπον, καὶ φόβος Θεοῦ ἐνάρετον ψυχὴν. Ὡσπερ βᾶρος καρποῦ καταράσσει κλῶνα, οὕτω ὑπερηφανία ἐνάρετον καταβάλλει ψυχὴν. Μὴ δῶς ὑπερηφανία σὴν ψυχὴν, καὶ οὐ μὴ ἴδης φαντασίας φρικτάς. Ψυχὴ γὰρ ὑπερηφάνου ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ Θεοῦ, καὶ γίνεται δαιμόνων ἐπιχαρμα. Νύκτωρ φαντάζεται θηρίων ἐπερχομένων πλήθος, καὶ μεθ' ἡμέρας ταράσσεται ὑπὸ λογισμῶν δειλίας· καθεύδων ἐξάλλεται συνεχῶς, καὶ ἐγρηγόρως καταπτῆσσει σκίαν ὀρνέου. Φωνὴ φύλλου, ἐπτόησεν ὑπερήφανον, καὶ ὕδατος ἦχος κατέκλασεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. Ὁ γὰρ πρὸ μικροῦ ἑαυτὸν ἀντιτάσσων Θεῷ, καὶ τὴν ἐκείνου βοήθειαν ἀρνούμενος, ὕστερος ἐκδειματοῦται, ὑπὸ φαντασμάτων εὐτελῶν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ.

Ὑπερηφανία ἀπ' οὐρανοῦ κατέβαλεν ἀρχάγγελον, καὶ ὡς ἀστραπὴν ἐποίησε πεσεῖν ἐπὶ γῆς. Ταπεινοφροσύνη δὲ, ἄνθρωπον ἀνάγει εἰς οὐρανὸν, καὶ μετὰ ἀγγέλων χορεύειν παρασκευάζει. Τί μετεωρίζη, ἄνθρωπε, πηλὸς ὢν, καὶ σαπρία τῇ φύσει, καὶ ὑπὲρ τὰς νεφέλας ἐπαίρη; ἐπισκέψαι σου τὴν φύσιν ὅτι γῆ εἶ, καὶ σποδὸς, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς κόνιν ἀναλύη, ἄρτι σοβαρὸς, καὶ μετ' ὀλίγον σκώληξ. Τί τὸν αὐχένα ἐπαίρεις τὸν μετ' ὀλίγον σηπόμενον; Μέγα ἄνθρωπος βοηθούμενος παρὰ Θεοῦ· ἐγκατελείφθη, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἐπέγνω τῆς φύσεως. Οὐδὲν ἔχεις, ὃ μὴ παρὰ Θεοῦ ἔλαβες· τί οὖν τῷ ἀλλοτρίῳ ἐναμβλύνη ὡς σῶ; τί τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὡς ἰδίῳ κτήματι ἐγκαλλωπίζη; Ἐπίγνωθι τὸν δεδωκότα, καὶ μὴ ἐπαίρου πολὺ· κτίσμα Θεοῦ εἶ, μὴ ἀθέτει τὸν Κτίσαντα· βοηθῆ παρὰ Θεοῦ, μὴ ἄρνοῦ τὸν εὐεργέτην. Εἰς ὕψος ἀνέβης πολιτείας, ἀλλ' ἐκεῖνος ὠδήγησε· κατώρθωσας ἀρετὴν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνήργησεν. Ὁμολόγει τὸν ὑψώσαντα, ἵνα μείνης ἐν τῷ ὕψει βέβαιος· ἐπίγνωθι τὸν ὁμόφυλον, ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶν οὐσίας. Μὴ δι' ἀλαζονείας ἄρνοῦ τὴν συγγένειαν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ.

Ταπεινὸς ἐκεῖνος, καὶ σύμμετρος· ἀλλ' ὁ αὐτὸς δημιουργὸς ἔπλασε τοὺς ἀμφοτέρους. Μὴ καταφρονήσης ταπεινοῦ· ἔστηκε γάρ σου ἀσφαλέστερος· ἐπὶ γῆς βαδίζει, καὶ οὐ πίπτει ταχέως· ὁ δὲ ὑψηλὸς, ἐὰν πέση, συντριβήσεται. Ὑπερήφανος μοναχὸς δένδρον ἄρρίζον, καὶ οὐ μὴ ἐνέγκη προσβολὴν ἀνέμου. Πόλις τετειχισμένη, ἄτυφον φρόνημα, καὶ ὁ ἐνοικῶν αὐτῇ ἄσυλος ἔσται. Μετεωρίζει κάρφος αὔρα ἀνέμου, καὶ ὑπερήφανον ἐπαίρει ἀπονοίας προσβολή· πομφόλυξ ῥαγεῖσα ἀφανισθήσεται, καὶ μνήμη ὑπερηφάνου ὄλλυται. Λόγος ταπεινοῦ μάλαγμα ψυχῆς, ὃ δὲ τοῦ ὑπερηφάνου ἀλαζονείας πεπλήρωται. Προσευχὴ ταπεινοῦ ἐπικάμπτει Θεὸν, παροξύνει δὲ τὸν Θεὸν δέησις ὑπερηφάνου. Στέφανος δώματός ἐστιν ἢ ταπεινοφροσύνη καὶ τὸν ἀνελεθόντα τηρεῖ ἀσφαλῶς. Ὅταν ἀνέλθῃς εἰς τὸ τῶν ἀρετῶν ὕψος, τότε πολλή σοι χρεία τῆς ἀσφαλείας. Ὁ γὰρ πεσὼν ἀπ' ἐδάφους,

ταχέως ἐγείρεται, ὁ δὲ πεσὼν ἀφ' ὑψηλοῦ, εἰς θάνατον κινδυνεύει. Λίθος τίμιος ἐμπρέπει σιαλώματι χρυσίου, καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς φαιδρύνεται ταπείνωσις ἀνδρός.